

жајно одређене цјелине у документацији о раду ЗАВНОХ-а. Неколико од ових докумената објављени су већ раније од стране неких аутора који су послје ослобођења писали о развоју народне власти, о судству и о просвјетно-културном раду у вријеме НОВ (Гершкових, Чулиновић и Огризових).

На крају је објављен „Попис вијећника ЗАВНОХ-а Првог и

Другог засједања и попис вијећника АВНОЈ-а из Хрватске Првог и Другог засједања.“

Дјело је издато у редакцији др Хоцимира Сиротковића који је написао и предговор, те чланова редакције: Савке Калинић, Леа Кобсе, Вере Лукателе и Љиљане Модрић.

П. Ф.

ЈОЗО ПЕТРИЧЕВИЋ, ИВО ЛОЛА РИБАР, биографија, издање Института за историју радничког покрета, библиотека: Мемоари и биографије, Загреб 1964.

Биографија „Иво Лола Рибар“ прва је од низа сличних дјела у издавачком плану Института за историју радничког покрета у библиотеци „Мемоари и биографије“.

Покретањем ове библиотеке и појавом њене прве књиге „Иво Лола Рибар“ наша историографија добила је не само дјело писано на знањској бази, него исто тако дјело (коликогод је историјска истина, као и легенда) о једној изузетној личности наше револуције. Дјело о личности која је и свједочанство, историјска истина и истина о дјелу једне генерације, истинских сљедбеника наше револуције, њених најактивнијих бораца, најмлађих носилаца Титових мисли о нама, о нашој револуцији, о нашем побједоносном путу ка социјалистичкој изградњи. Дјело које је постало истина о нама јуче и данас.

Књига о И. Ј. Рибару значајан је пионирски рад. Радећи ову био-

графију, аутор је обогатио нашу историографију низом још необјављених извора везаних за рад, живот и личност И. Ј. Рибара, прикупљајући их у једном напорном десетогодишњем раду по архивима и приватним збиркама појединаца. Отуда и два садржајно богата дијела ове књиге. Први је чисто биографски рад самог аутора, а други сачињавају још необјављени изворни материјали које је аутор прикупио од наших истакнутих државника, политичких, јавних и културних радника с којима је И. Ј. Рибар у свом животу и револуционарном раду присно сурђивао.

Дјело је штампано у 3000 примјерака у Радионицама графичког школског центра у Загребу на 460 страница, а у ликовној опреми академ. сликара Еде Муртића.

П. Ф.

ЈОСИП ЦАЗИ, НЕЗАВИСНИ СИНДИКАТИ (1921 — 1929) — књига друга, издање Института за историју радничког покрета, Загреб 1964.

Ово дјело нашег истакнутог политичког, јавног и синдикалног радника, Јосипа Цазиа, друго је по реду од три књиге под заједничким насловом „Независни синдикати 1921 — 1929“. (Прва књига изашла је 1962. године у издању Републичког вијећа ССЈ за Хр-

ватску). Трећу књигу аутор припрема за штампу у издању Института за историју радничког покрета, а садржајно ће обухватати дјелатност синдикалног покрета Хрватске од 1925 — 1929.

Ова друга књига подијељена је садржајно у три поглавља: 1) При-

вредно стање земље и положај радника, 2) Економске борбе радника, раднички (тарифни) покрети и штрајкови и 3) Политичка, социјална и културно-просвјетна активност независних синдиката. Конкретније: полазећи од историјских, социјалних и економских услова у којима се налазила Хрватска у том периоду, аутор приказује материјални положај радничке класе и услове њеног живота под теретом скупоће и незапослености. Затим тарифне и штрајкачке покрете, демонстрације, прославе Првог маја и остале акције везане за међународну солидарност радничке класе. Посебна пажња посвећена је проблематици радничких повјереника, социјалној политици и осталим установама за заштиту радника, борби за ооамсатни радни дан, недељни одмор и питање заштите младих радника и жена на раду. У трећем поглављу аутор посебно акцентира улогу радничке класе у култури, њеним културно-умјетничким групама и о културном одтоју радника.

Ако се истакне да је Јосип Цаци до сада објавио комплетну грађу за историју синдикалног покрета у Хрватској: „Од обнове до Конгреса уједињења 1917 — 1919“, „Од Конгреса уједињења до Обзнане 1919 — 1920“, те своје прилоге за историју радничког покрета „Прва радничка друштва у Хрватској 1860 — 1880“, „Почетци модерног радничког покрета у Хрватској 1880 — 1895“ „Радничка класа и управљање привредним подuzeћима“ и „Вуковар у класној борби од 1895 — 1941, — то ће ова дјела уз најновије „Независни синдикати 1921 — 1929“ представљати посебно вриједну историографску материју и прилог историји радничког покрета, синдиката и социјалистичке револуције у Хрватској.

На крају је дат резиме дјела на руском језику. Књига је штампана у 1000 примјерака у штампарии Издавачког завода Југословенске академије знаности и умјетности у Загребу.

П. Ф.

ДРАГУТИН ГРГУРЕВИЋ, ДЕВЕТНАЕСТА СЈЕВЕРНОДАЛМАТИНСКА ДИВИЗИЈА — издање Института за историју радничког покрета, Загреб 1964.

Издавањем ове историје борбеног пута 19. дивизије, њеног удјела и доприноса побједи народноослободилачке борбе и тиме садржајног обogaћивања новим историјским вриједностима побједоносног пута наше социјалистичке револуције, ово дјело је вриједан историографски прилог.

Садржајно је ова историја подијељена хронолошки на девет поглавља која обрађују сљедећу историјску материју: „Прве борбе јединица 19. дивизије“ (листопад 1943), „Операције на простору Макарска — Имотски — Ливно и борбе у сјеверној Далмацији“ (студени—просинач 1943), „Повратак Дивизије у сјеверну Далмацију и живота активност њених јединица“ (поткрај просинача 1943. до прве половине вељача 1944), „Офанзива

Нијемаца на слободни териториј сјеверне Далмације, окружење Дивизије и пробој из орбуча (вељача 1944), „Слободни териториј сјеверне Далмације и нови напади Нијемаца“ (ожујак—колхоз 1944), „Борбе за коначно ослобођење сјеверне Далмације и Книнска операција“ (рујан — просинач 1944), „Деветнаеста дивизија у Мостарској операцији“ (поткрај 1944 — почетком 1945), „Деветнаеста дивизија у Личко-приморској операцији“ (ожујак—травањ 1945), те поглавље „Завршне операције и коначна побједа“ (од краја травња до средине свибња 1945).

У дјелу је знатан простор посвећен завршним поглављима „Губици и успјеси 19. сјевернодалматинске дивизије“, „Преглед руковођилаца 19. сјевернодалматинске